

**ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

СОЦІОЛІНГВІСТИЧНІ МАРКЕРИ КОМУНІКАЦІЇ

СИЛАБУС

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Освітньо-професійна програма	Мова і література (англійська). Переклад
Форма навчання	Денна, заочна
Курс	II (денна), II (заочна)
Семестр	III (денна), III (заочна)

I. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1 (денна форма)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	03 Гуманітарні науки 035 Філологія Мова і література (англійська). Переклад Магістр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 90 год. / 3 кредити		Рік навчання 1
		Семестр 2-й
ІНДЗ: <u>експеримент та академічне есе</u>		Лекції 8 год.
		Практичні (семінарські) 12 год. Консультації 6 год.
		Самостійна робота 65 год.
Мова навчання	<i>Англійська</i>	

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові	Ущина Валентина Антонівна
Науковий ступінь	доктор філологічних наук
Вчене звання	професор кафедри англійської філології
Посада	Завідувач
Контактна інформація	м.т. (050)1335905; vushchyna@vnu.edu.ua, uval@ukr.net
	http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi
Дні занять	Очні консультації: в день проведення лекцій / семінарських занять (за попередньою домовленістю). Усі запитання можна надсилати на електронні скриньки, зазначені в силабусі.

III. Опис дисципліни

Анотація курсу: Курс «Соціолінгвістичні маркери комунікації» спрямований на формування навичок критичного сприйняття мовленнєвої поведінки учасників комунікації та уміння аналізувати й інтерпретувати соціолінгвістично зумовлену інформацію, пов'язану з цією поведінкою. У курсі студенти-магістри дізнаються про те, яким чином такі соціальні фактори як вік, стать, соціальний статус і економічне становище впливають на мовлення комунікантів, а також, навпаки, як мова моделює їхнє мовлення та формує соціальну ієрархію у суспільстві. Студенти навчаться не лише розпізнавати лінгвістичні індикатори соціального статусу і визнавати роль і значення мови у вибудовуванні соціальних стосунків, а й отримують навички адаптування до різних англійськомовних комунікативних ситуацій та реєстрів з урахуванням лінгвокультурних особливостей спілкування через призму

української, британської та американської лінгвокультур, а також тих лінгвокультур, що вивчаються студентами. Теоретичну основу курсу складають наукові досягнення сучасних соціолінгвістичних досліджень комунікативних та соціальних аспектів мовленнєвого спілкування, зокрема у царині етнолінгвістики, гендерної лінгвістики, діалектології та дискурсології. Відповідно, навчальна дисципліна залучає студентів-магістрів до дискусійного поля гуманітарних наук сьогодення, викриває соціальні і наукові стереотипи у структурі наукового пізнання.

Засвоєння навчального курсу передбачає формування у студентів належного теоретико-методологічного кругозору для майбутньої професійної роботи та практичної реалізації власних дослідницьких інтересів. Відтак реалізується зв'язок завдань з кваліфікаційною характеристикою, що засвідчується зазначеними у навчальній програмі практичними вміннями студентів.

Передумови до вивчення або вибору навчальної дисципліни (пререквізити):

Знати

- володіти англійською мовою на рівні не нижче С1
- чинні напрямки сучасної лінгвістики
- співвідношення літературної мови і її нелітературних форм
- основні методи лінгвістичних досліджень

Вміти

- користуватися термінологією лінгвістики
- аналізувати мовні засоби у текстах різних стилів та реєстрів
- виявляти вплив таких соціолінгвістичних маркерів комунікації як гендер, вік, форми звертання
- проводити аналіз комунікативної ситуації

Володіти елементарними навичками

- використання термінології лінгвістики та суміжних наук
- вирізняти чинники, що впливають на соціальну диференціацію мов
- розуміти вплив соціальних і психологічних на мовленнєву поведінку учасників комунікації

Мета і завдання навчальної дисципліни:

- створити передумови для оволодіння поняттєвим апаратом, який забезпечує обґрунтування соціолінгвістичної теорії та її міждисциплінарний потенціал, і, таким чином, сприяти формуванню вмінь та навичок коректного аналізу мовно-соціальної специфіки комунікації в умовах сучасного світу;

- сприяти свідомому використанню студентами термінології соціолінгвістики та суміжних наук;
- виробити у студентів практичні навички та уміння аналізувати мовленнєву поведінку носіїв рідної та англійської мов, і, на основі цього аналізу вміти проводити експертизу ідентичності мовців, а також робити висновки соціально-політичного та психолінгвістичного характеру;
- сприяти засвоєнню провідних парадигм у розвитку сучасних течій у соціолінгвістиці, принципи їх розгалуження, точки дотику, тенденції і форми взаємодії.

Очікувані результати навчання (компетентності):

Інтегрельна компетентність

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності

ЗК 1 Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 2 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 3 Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 5 Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 6 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 9 Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК 10 Здатність проведення досліджень на належному рівні.

ЗК 11 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові компетентності

ФК 1 Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.

ФК 3 Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.

ФК 4 Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

ФК 5 Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.

ФК 6 Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної

спеціалізації для вирішення професійних завдань.

ФК 7 Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

ФК 8 Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.

ПРН

ПРН 1 Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.

ПРН 2 Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.

ПРН 3 Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.

ПРН 4 Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

ПРН 5 Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.

ПРН 6 Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.

ПРН 7 Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці.

ПРН 9 Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.

ПРН 10 Збирати й систематизувати мовні, літературні, фольклорні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів (залежно від обраної спеціалізації).

ПРН 11 Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

ПРН 12 Дотримуватися правил академічної доброчесності.

ПРН 13 Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.

ПРН 15 Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу

конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.

ПРН 16 Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

Таблиця 2 (Денна форма)

IV. Програма навчальної дисципліни. Тематичний план занять

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Інд.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Language and Identity. Individual Dimension							
Тема 1. <i>Sociolinguistic markers of communication. Ways in which language expresses a person's individual and social identity.</i> Identity. Performativity. Indexicality. Stance and stance-taking. Discursive construction of identity. Individualism and Conformity	8,5	1	1		7	0,5	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 2. <i>Markers of Physical and Psychological Identity</i> The relationship between language and sex, age, physical type, and physical condition. Voiceprints. The relationship between language and personality, intelligence, temperament, and other psychological factors	10	1	2		7	1	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 3. <i>Age as a sociolinguistic marker.</i> Stages of sociolinguistic development of a person's identity Teen-age slang Language and human brain	10	1	2		8	1	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 4. <i>Gender as a sociolinguistic marker.</i> Language and sexuality: Male vs female speech/ Intersexual and transsexual sociolinguistic identities	9,5	1	2		8	0,5	ДС + ДБ + РК / 5
Разом за модулем 1	44	4	7		30	3	20

Змістовий модуль 2. Language and Identity: Social Modus							
Тема 5. <i>Geographical Identity.</i> The regional background of the speaker. Accent vs. Dialect. Linguistic areas. Dialectology	11,5	1	1		9	0,5	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 6. <i>Ethnic and national identity.</i> Language. Ethnicity. Language standardization. Minority languages. Language Prestige. Language Policy.	10,5	1	1		8	0,5	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 7. <i>Social Identity.</i> Language and social stratification. Social class. Social status. Power and solidarity. Social distancing and intimization.	11	1	1		8	1	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 8. <i>Address as a sociolinguistic marker</i> Registers of communication. Theory of politeness. Politeness strategies. Maxims of communication. Sociocultural norms of politeness. Address as a marker of mutual sociolinguistic identification. Tu-Vous Distinction in various European languages. Terms of address in English.	13	1	2		9	1	ДС + ДБ + РК / 5
Разом за модулем 2	46	4	5		15	3	20
Види підсумкових робіт							Бал
Експериментальне дослідницьке завдання							Т / 30
Підсумкова контрольна робота							Т / 30
Усього	90	8	12		64	6	100

За умови додаткової наукової активності студента та відповідно до рішення кафедри англійської філології, студенту можуть бути нараховані **додаткові бали**:

5 балів - за результативну участь у студентській проблемній групі, публікацію тез, участь у II етапі всеукраїнської студентської олімпіади.

10 балів - публікація статті, призове місце на II етапі всеукраїнської студентської олімпіади або конкурсу наукових робіт.

15 балів - за призове місце на I етапі всеукраїнської студентської олімпіади або конкурсі наукових робіт.

Учасник освітнього процесу має дотримуватися навчальної етики, толерантно ставитися до всіх учасників процесу навчання, дотримуватися часових меж та лімітів навчального процесу.

У разі відсутності з поважної причини на лекційному занятті студент представляє конспект теми, яку вивчали на пропущеному занятті. За відсутності на практичному занятті знання студента оцінюють за результатами усного опитування по темі, що, зокрема, визначає рівень володіння тематичними термінами та ключовими поняттями. Доскладання тем, під час вивчення яких студент був відсутній на заняттях, повинно відбутися до написання відповідної контрольної роботи (тесту).

Якщо студент хоче покращити підсумковий бал за аудиторну роботу, пропонується підготовка та захист презентації на одну із запропонованих тем (на вибір), або написання тез. У разі відсутності студента на занятті з поважної причини студент має право написати тест, контрольну роботу чи есе в позаурочний час, а також підготувати презентацію за темою, що вивчалася на занятті.

Студентам можуть бути зараховані **результати навчання, отримані у формальній, неформальній та/або інформальній освіті** (професійні курси/тренінги, громадянська освіта, онлайн-освіта, стажування). Процес зарахування врегульований [Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті ВНУ імені Лесі Українки](#). Згідно зі встановленим порядком можуть бути визнані результати навчання, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають одному заліковому модулю в цілому (але не більше 6 кредитів за навчальний рік), або окремому змістовому модулю, темі (темам), які передбачені силабусом.

Політика щодо академічної доброчесності. Учасники освітнього процесу повинні керуватися правилами, визначеними законом, дотримуватися вимог щодо проходження виробничої перекладацької практики, професійної етики та академічної доброчесності. Студенти-практиканти повинні дотримуватися часових меж та лімітів навчального процесу, толерантно ставитися до професорсько-викладацького складу та інших здобувачів освіти.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання завдань поточного та підсумкового контролю (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Із загальними засадами, цінностями, принципами та правилами етичної поведінки учасників освітнього процесу, якими вони повинні керуватися у своїй діяльності, можна ознайомитися у [Кодексі академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки](#).

У разі отримання незадовільної оцінки під час складання заліку студенту надається можливість повторного складання заліку в терміни, визначені розкладом залікової сесії, за умови доопрацювання звіту й індивідуального завдання.

V. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студентів. При вивченні навчальної дисципліни «Соціолінгвістичні маркери комунікації» студент виконує завдання згідно з навчальним планом та у відповідності до програми силабусу, що включають відвідування лекцій, опрацювання інформаційних джерел та літератури, підготовку до практичних занять (аналіз теоретичних відомостей, опрацювання конспекту лекції, володіння термінологічним словником дисципліни, підготовку відповідей згідно плану практичних занять, доповнення та коментарі відповідей інших студентів, підготовку презентацій).

Для оцінювання знань студента використовують поточний та підсумковий контроль. Поточним контролем передбачені відповіді на практичних заняттях, що має на меті перевірку рівня знань, присутність на лекціях, роботу в малих групах, наявність конспекту та виконання науково-дослідних пошукових (самостійних) завдань. Кількість балів, які студент може отримати за кожне практичне заняття, зазначена у Таблиці 2.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за усі змістові модулі (ЗМ) становить 40 балів.

Форми та критерії оцінювання студентів:

1. Тематичний контроль:

- усне фронтальне чи вибіркоче індивідуальне опитування, проблемні дебати, дискусії;
- заслуховування індивідуальних чи групових презентацій за визначеною тематикою.

2. Підсумковий контроль:

- Виконання експериментальних завдань
- Написання контрольної роботи

3. Залік

Шкала відповідності оцінок

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента (аудиторна робота та самостійна робота) здійснюється в національній 4-бальній шкалі – «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських та практичних занять позначаються «0». Загальний поточний бал є сумою балів за темами і складає 40 балів.

Підсумковий бал (60) складається із балів за індивідуальне дослідницьке завдання на одну із тем курсу і підсумкову контрольну роботу.

№	Види навчальної діяльності	Національна 4-бальна система	Критерії оцінювання
1.	Аудиторна робота	5	Систематизована, творча, логічно побудована відповідь з елементами інновації; завдання виконані за інноваційним рівнем складності
		4	Продуктивна, але недостатньо вичерпна відповідь; завдання виконані за стандартним рівнем складності, можливі незначні помилки
		3	Репродуктивна відповідь; завдання виконані за репродуктивним видом складності, містять помилки
		2	Фрагментарна, не аргументована відповідь; завдання не виконані у відповідності з вимогами, допущені множинні помилки
			Непідготовленість до заняття; невиконання завдань
			Відсутність на занятті
2.	Позааудиторна (самостійна) робота	5	Інноваційний підхід до самостійно виконаних завдань, здатність до критико-аналітичного осмислення актуальних проблем соціолінгвістики, загальна філологічна та мовна компетентність
		4	Творче і самостійне виконання завдань, якісне володіння програмним матеріалом та його доцільне використання у виконанні завдань.
		3	Виконання самостійних завдань за репродуктивним

			видом складності за суттєвої допомоги з боку викладача.
		2	Неглибоке, фрагментарне виконання завдань.
			Невиконання завдань.
3.	Експерименталь- не дослідницьке завдання Контрольна робота	5	Творчий підхід до виконання індивідуальних дослідницьких завдань, повне розкриття теоретичної проблеми, креативність в інтерпретації мовного матеріалу; У контрольній роботі 1-2 незначних помилки щодо змісту або форми
		4	Загалом правильне виконання індивідуальних дослідницьких завдань, але неповне розкриття теоретичної проблеми, стереотипність в інтерпретації мовного матеріалу, У контрольній роботі 3-4 незначних помилки щодо змісту або форми
		3	Індивідуальне дослідницьке завдання виконане несистематизовано, неаргументовано; неповне розкриття теоретичної проблеми, недостатньо повна інтерпретація мовного матеріалу У контрольній роботі 5-6 помилок щодо змісту або форми
		2	Індивідуальне дослідницьке завдання виконане невірно; неправильне трактування теоретичної проблеми, неправильна інтерпретація мовного матеріалу, У контрольній роботі 7 і більше помилок щодо змісту або форми
		0	Невиконане індивідуальне дослідницьке завдання Відсутність на контрольній роботі

Семестровий рейтинговий бал є сумою рейтингового балу за роботу протягом семестру (40 балів) і підсумкового балу (60 балів), що дорівнює сумі балів за індивідуальне дослідницьке завдання (30) і контрольну роботу (30)

Залік

Вибіркова дисципліна передбачає складання усного заліку згідно із наведеним нижче переліком питань.

Структура заліку включає усну відповідь на одне з наведених нижче питань.

Критерії оцінювання на заліку:

зараховано – повна, змістовна відповідь на питання заліку в адекватному мовленнєвому оформленні; глибокий, самостійний аналіз фрагменту усного автентичного мовлення з опорою на методики і техніки аналізу, передбачені цим курсом за вибором;

не зараховано – неповна, поверхнева відповідь на питання заліку (або її відсутність) зі значною кількістю мовних помилок; поверхневий аналіз фрагменту усного автентичного мовлення без опори на методики і техніки аналізу, передбачені цим курсом за вибором;

Відмітка про залік у національній шкалі («зараховано», «не зараховано») та оцінка в шкалі ЄКТС виставляється на підставі семестрового рейтингового бала студента за дисципліну таким чином:

- 90 – 100 балів – А (відмінно)
- 82 – 89 балів – В (добре)
- 75 – 81 бал – С (добре)
- 66 – 74 бали – D (задовільно)
- 60 – 65 бали – E (задовільно)
- 59 балів і нижче – FX (незадовільно)

Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 60 і вище, отримують відмітку про залік «зараховано» і відповідну оцінку в шкалі ЄКТС без складання заліку.

Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 59 і нижче, складають залік, і в разі успішного складання їм виставляється відмітка про залік «зараховано» в національній шкалі, а в шкалі ЄКТС – E та бал 60. Якщо студент під час заліку отримав відмітку про залік «не зараховано», то йому в залікову відомість виставляється відмітка про залік «не зараховано» в національній шкалі, оцінка FX – у шкалі ЄКТС та його семестровий рейтинговий бал за дисципліну.

Приклад питань до заліку:

1. Проблема соціальної само- і взаємо-ідентифікації за допомогою мови
2. Джерела соціолінгвістичного маркування мовленнєвої поведінки
3. Поняття соціолінгвістичних маркерів комунікації
4. Диглосія і двомовність. Вибір мови як соціолінгвістичний маркер
5. Мовна особистість і мовленнєва громада.
6. Ідентичність
7. Фізіологічна і персональна ідентичність
8. Географічна ідентичність
9. Етнічна і національна ідентичність
10. Соціальна ідентичність
11. Дискурсивна постава (станс)
12. Соціофонетика. Фонетичне маркування соціального статусу
13. Морфосинтаксичні маркери комунікації
14. Вік як соціолінгвістичний маркер
15. Стадії та етапи соціолінгвістичного розвитку мовної особистості
16. Молодіжний англійський сленг
17. Діалект і акцент
18. "Like" як соціолінгвістичний маркер
19. Соціолінгвістичні маркери Інтернет-комунікації у4
20. Гендер як соціолінгвістичний маркер
21. Маскулінний та фемінінний типи мовлення
22. Стирання гендерної диференціації в сучасній англійській мові
23. Мова і сексуальність
24. Проміжні гендери, розмиті гендери, агендери
25. Теорія ввічливості
26. Максими комунікації Грайса
27. Звертання як маркер соціолінгвістичної ідентифікації
28. Розмежування *Tu-Vous*
29. Мовні засоби звертання в англійській мові
30. Стратифікаційна варіативність мов.
31. Мова національних меншин.
32. Стандартизація мов. Престиж мов
33. Лінгвістична нерівність.
34. Соціальний статус. Соціальні ролі.
35. Соціолект. Ідіолект.

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Брицин В. М. Соціолінгвістика. Українська мова. Енциклопедія. К. : Українська енциклопедія, 2000. С. 583–584.
2. Ганич Д. І. Словник лінгвістичних термінів. К. : Вища школа, 1985. 125 с.

3. Єрмоленко С. Я. Зміни закономірні, поступові, але не революційні. *Український правопис: так і ні* / С. Я. Єрмоленко. К., 1997. С. 44–47.
4. Карасик В. И. Язык социального статуса. М. : Институт языкознания РАН, 1992. 330 с.
5. Крысин Л. П. О речевом поведении человека в малых социальных общностях (Постановка вопроса). *Язык и личность*. М. : Наука, 1989. С. 78–86.
6. Лабов У. Единство социолінгвістики. М. : Наука, 1977. С. 5–30.
7. Масенко Л. Мова і суспільство. Постколоніальний вимір. К.: КМ Академія, 2004. 163 с.
8. Масенко Л. Т. Нариси з соціолінгвістики. К.: Видавничий Дім «Києво-Могилянська академія», 2010. 243 с.
9. Масенко Л.Т. Суржик: Між мовою і язиком. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія». 2011. 135 с.
10. Масенко Л. Т. Конфлікт мов та ідентичностей у пострадянській Україні. ТОВ «Видавництво «Кліо», 2020, 176 с.
11. Ущина В.А. Соціолінгвістична специфіка дискурсивного конструювання гендерного плуралізму в США. Закарпатські філологічні студії. Випуск 17. Том 1. 2021. С. 199 – 203.
12. Ущина, В. Дискурсивна постава (англ. stance): термінознавчий і перекладацький аспекти. Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філологія», 46, 2021. 128–137.
13. Швейцер А. Д. Современная социолінгвістика: Теория, проблемы, методы. М., 2012. 176 с.
14. Andersen, Gisle. Pragmatic Markers and Sociolinguistic Variation: A Relevance-theoretic Approach to the Language of Adolescents. Amsterdam: John Benjamins Publishing, 2001. 352 p.
15. Baudinette, T. Constructing identities on a Japanese gay dating site. *Journal of Language and Sexuality*. 6:2. 2017. P. 232-260.
16. Chambers, J. K. Sociolinguistic Theory: Linguistic Variation and Its Social Significance. Malden: Wiley Blackwell, 2009. 332 p.
17. Eckert, P. Age as a Sociolinguistic Variable. *Handbook of Sociolinguistics*. Chapter 9. 2017.
18. Eckert P. The limits of meaning: Social indexicality, variation, and the cline of interiority. *Language*. Vol 95, No 4, 2019. P. 751-776.
19. Georgakopoulou, A. and Charalambidou, A. (2011). Doing age and ageing: language, discourse and social interaction. In K. Aijmer and G. Andersen (eds.), *Pragmatics of Society*. Berlin: Mouton – de Gruyter, 29-51.
20. Kiesling, S.F. *Language, Gender, and Sexuality*. Routledge; 1st edition. 2019.
21. Seals, Corinne A. *Choosing a Mother Tongue: The Politics of Language and Identity in Ukraine*. Bristol: Multilingual Matters, 2019, 213 p.

22. Wardhaugh, Ronald. An Introduction to Sociolinguistics. 2006. URL: http://home.lu.lv/~pva/Sociolingvistika/1006648_82038_wardhaugh_r_an_introduction_to_sociolinguistics.pdf

23. Watts, Richard J. Politeness. Cambridge University Press, 2003. 318 p.